

کاظم خان قوشچی سردار مقاومت آذربایجان

غلامرضا غلامی قوشچی

در کردستان و کرمانشاهان قبایل قبادی، باباجانی، هماوند، اورامی، جوانرودی، گورانی، سنجایی و کلهر، استانهای فوق را تقسیم و به حکومت های محلی مبدل و ناامنی بجز سنندج، مرکز کردستان در همه مناطق حاکم بود.

در لرستان ابوقداره بصورت نیمه مستقل در حد فاصل کرمانشاه و شمال خوزستان امروزی حاکمیت داشت و اغلب نیز توسط دولت حمایت می شد. در جنوب خوزستان شیخ خزعل داعیه استقلال طلبی داشت و از حاکمیت دولت مرکزی بر سر مرکز و جنوب خوزستان جلو گیری می کرد.

در منطقه بلوچستان (مکران) تا بندر عباس سعید خان، بهرام خان و محمدخان بلوچ و طوایف بدوی یا احمدزائی، گمشادزائی، اسمعیل زائی و ناروئی با سرکردگانی همچون جیهند، شهبسوار و جمعه خان از شرق کرمان تا سرحدات پاکستان و افغانستان و تا بندر عباس منطقه را بین خود تقسیم و از این میان فقط طایفه ناروئی از دولت مرکزی داشتند.

جنوب خراسان و سیستان تحت سیطره امیر شوکت الملک با حفظ ظاهر وابستگی به دولت مرکزی، با اقتدار بر منطقه حکومت می کرد.

در استان های بختیاری نشین، چهار محال - بویر احمد و شمال خوزستان و غرب و جنوب اصفهان و لرستان طوایف چهار لنگ و هفت لنگ در عین حالی که با ترکان قشقایی روابط غیر دوستانه ای داشتند (بواسطه مبارزات ایل قشقایی با انگلیسی ها و روابط حسنه سران بختیاری ها با انگلیس ها) و بواسطه معادله فوق روابط خوب سران بختیاری ها و شیخ خزعل در راستای منافع شرکت نفت انگلیس از همدلی و منافع مشترک سران بختیاری ها و عرب زبانان خوزستان حکایت داشت.

مناطق نفت خیز مسجد سلیمان و لالی تأمین کننده اصلی منابع مالی بختیاری ها و سردار اسعد بختیاری از فاتحان تهران در نهضت مشروطیت به همراه آذربایجانی ها در سال ۱۹۰۹ چهره شاخص ایل بختیاری در سالهای متلاطم بقدرت رسیدن رضاخان بشمار می رفت و ایل پر جمعیت بختیاری حاکمان بلامنازع اصفهان، خوزستان، کرمان، یزد در آن برهه بشمار می رفتند و دولت در دولت سران بختیاری در مناطق مرکزی ملوک الطوائف را در ایران عینیت می بخشید.

در قسمت غرب شهر های ارومیه و سلماس و در مناطق مرزی غرب آذربایجان ایل شکاک بوسیله سر کرده خود اسماعیل سمکو با کمک ۴۰۰ نفر از سربازان فراری ترکیه ای و ده هزار کرد مسلح و مجهز به توپخانه و مسلسل به اشغال ارومیه و سلماس مبادرت و با ظلم و ستم به ترکان آذربایجانی و قتل و غارت روستاهای آباد علناً با دولت مرکزی اعلان جنگ و بارها قوای دولتی را با شکست مواجه ساخته بود.

تسلیح تأسف بار قوای مسلح سمکو توسط عثمانی و تصرف مراکز نظامی و ژاندارمری غرب آذربایجان به وسیله اسماعیل سمکو و عمرخان شریفی و قتل و تاراج روستاهای آذری نشین به وسیله جیلوهای ارمنی با تحریک و حمایت روس و قتل عام روستاهای عسگر آباد و مرنگلو و به توپ بستن آن روزه قوشچی توسط پطروس و تسلط سمکو بر سلماس و ارومیه و قتل حدود صدها ژاندارمری دولتی در حد فاصل پادگان امروزی قوشچی و ساحل دریاچه ارومیه به وسیله عمرخان شریفی، شکست قوای امیر ارشد قره داغی در اطراف تسوج از سمکو و اضمحلال قوای دولتی و نبود حاکمیت قانونی، گرسنگی و ناامنی جو سراسر هراسی را بر سواحل غربی دریاچه مستولی کرده بود.

اوضاع واحوال مناطق وایلات مختلف ایران و نهضت کاظم خان قوشچی در غرب آذربایجان

آخرین سالهای حکومت قاجار عدم تمکین احمد شاه از انگلیس و قبول قیودات دول فوق از طرف رضا خان و افول قدرت و صلابت تمامی دولتهای اسلامی در جهان، ایران را آتسختن تحولات نوینی کرد که ناامنی، آشوب، و حکومت نامشروع رضا خان و سرنگونی قاجار و دخالت های آشکار و نظامی روس، انگلیس، ترکیه عثمانی و نالایقی دولتمردان هر دو حکومت قاجار و پهلوی، به عینیت هرج و مرج آشوب را به کلیت ایران حاکم ساخت و هر قوم و ملت و منطقه جغرافیایی با اهداف و نیات متفاوت وارد عرصه جدیدی از تحولات شدند در صفحات مرکزی (فارس - اصفهان - بوشهر - چهارمحال بختیاری) ایل ترک زبان و ضد انگلیسی قشقایی و در خراسان سال

تسلیح تأسف بار قوای مسلح سمکو توسط عثمانی و تصرف مراکز نظامی و ژاندارمری غرب آذربایجان به وسیله اسماعیل سمکو و عمرخان شریفی و قتل و تاراج روستاهای آذری نشین به وسیله جیلوهای ارمنی با تحریک و حمایت روس و قتل عام روستاهای عسگر آباد و مرنگلو و به توپ بستن آن روزه قوشچی توسط پطروس و تسلط سمکو بر سلماس و ارومیه و قتل حدود صدها ژاندارمری دولتی در حد فاصل پادگان امروزی قوشچی و ساحل دریاچه ارومیه به وسیله عمرخان شریفی، شکست قوای امیر ارشد قره داغی در اطراف تسوج از سمکو و اضمحلال قوای دولتی و نبود حاکمیت قانونی، گرسنگی و ناامنی جو سراسر هراسی را بر سواحل غربی دریاچه مستولی کرده بود.

۱۹۲۱ محمد تقی خان پسیان، فرزند دلاور و آزادیخواه انقلابی آذربایجان و در تبریز مرکز نقل آذربایجان، شیخ محمد خیابانی روحانی آزادیخواه و استقلال طلب، در شمال غرب آذربایجان سردار اقبال السلطنه ماکویی، در جنوب شرقی آذربایجان (زنجان) ایل ترک تبار افشار، به سرکردگی جهان شاه افشار در منطقه قره داغ (اهر) امیر ارشد قره داغی، در شمال اردبیل و خیاو (مشگین شهر) ایل ترک نژاد شاهسون و در شمال غرب تهران تا سرحد قزوین و زنجان ایل های ترک زبان اینانو و شاهسون و در شمال خراسان طوایف ترک زبان در گزی، بجنوردی، قوچانی و شیروانی و طوایف ترکمن آتابای، جعفربای و کولانهای شرقی به سرکردگی سردار معزز بجنوردی از گنبد قابوس تا بحر خزر و در منطقه تکاب و صائین قلعه (شاهین دژ) طوایف افشار با بهادر السلطنه و در حد فاصل شهرهای ارومیه و سلماس و در غرب دریاچه ارومیه کاظم خان قوشچی در انزل شمالی امروزی تحرکات اجتماعی، سیاسی، نظامی اقوام ترک در ایران را رقم زدند.

از این جمع حرکات و نهضت های شیخ محمد خیابانی، محمد تقی خان پسیان، ترکان قشقایی و کاظم خان سمت و سوی انقلابی مردمی داشتند.

در گیلان میرزا کوچک خان با آرمانهای استقلال طلبانه و اسلامی تحت تاثیر چپ گرایانی همچون حیدر خان عمو و غلو، میرجعفر پیشه وری جنبش جنگل را به کانون مبارزه با دولت مرکزی و بقایای نظام تزار روسیه تبدیل کرده بود.